

A bírálóbizottság értékelése

1.)

Bemutatta a szótári munka alapját képező forráskánon kialakulását és a benne rejlő nehézségeket. Lényeges következtetéseket vont le az összetétel arányaiból, többek között a mindennapi nyelvhasználatra vonatkozólag. Eszerint a forrásadottságokból kifolyólag a hazai latin nyelvi anyag pontosabban tükrözi a mindennapi nyelvhasználatot, mint az esztétikai alkotótevékenység törekvéseit.

2.)

A szerzők tekintetében összetettséget és rétegzettséget állapított meg, ennek során elemezte a külföldi szerzők magyarországi és a Magyarországon született szerzők külföldi hatását.

3.)

Kiszűrte és elemezte a haza latinságnak a középlatin nyelvhez hozzátett adalékának tekinthető szóanyagot, megállapította képzési normáit, valamint használatának földrajzi határait.

4.)

Egyedi használatú szavak elemzésével kimutatta a skolasztikus és humanista latin nyelvhasználat közös tendenciáit, valamint körvonalazta a szerzetesi nyelvi úzrust, melyben a rendi szolidaritás egyik fontos eszközét ismerte fel. Többek között rámutatott a 'millemagister' kapcsán magyar és német szavak keletkezése mögött a középlatin nyelvi háttérre.

5.)

A nyelvi alkotóerő vizsgálata során két itáliai szerző, Szt. Gellért és Antonio Bonfini kapcsán megállapította, hogy mind a hazai latinsághoz, mind honfitársaikhoz képest nagyobb arányban használtak egyedi szavakat, ennek okát műfaji jellemzőkben jelölte meg. Ianus Pannonius esetében ugyanakkor az előbbi kettőt meghaladó számú egyedi használatot a teremtő géniusz, a tehetség magyarázza. A hazai szerzők esetében a nyelvi „beágyazottságot”, vagyis kevés olyan szó használatát hangsúlyozta, melyek elütöttek a használati nyelvtől. Kézai Simon esetében egy kifejezés elemzésével az italicizmusok túlértékelésének veszélyére hívta fel a figyelmet, ehelyett görög eredetmagyarázatot javasolt.

6.)

Körvonalazott egy hazai szaknyelvet, bemutatta kialakulását. Az élő heraldika születőfélben lévő nyelvét eszerint a Mátyás-kortól erős humanista hatások érték. Értékelte a vonatkozó kiadott forrásanyag megbízhatóságát, kéziratból tett közzé több jellemző heraldikai szöveget. Közülük is kiemelendő a Bonfini által fogalmazott címereslevél, vagy a Gersei Petők címerbővítése. Az elemzés során fantomszót törölt ('barada'), s több értékes szövegjavítást javasolt.

7.)

Gyűjteményt állított össze a köznapi szóhasználatra a számadáskönyvi forrásokból. Forrásadatok csoportosításával mutatta be az onomasztikus szóanyagban rejlő lehetőségeket, ennek során kiemelte a tükörszavak értékét, melyek különösen a hazai német nyelvterületek latin nyelvhasználóira jellemzőek.

8.)

Kéziratvizsgálatok révén mutatta be a források történeti és filológiai értékelésének kettősségét és az abban rejlő veszélyeket. Ennek kapcsán hangsúlyozta, hogy az ún. hamis okleveleket mint tényleges keletkezési koruk nyelvi viszonyainak tanúit is értékelni kell. Ugyanakkor a szövegalkotás folyamatában a szóválasztás és –alkotás összefüggéseit sikerült tisztáznia.

9.)

A munka során értékelte az eddig összegyűlt és megszerkesztett szóanyagot és megbecsülte annak volumenét, melyet megközelítőleg 30-35 ezres szókincsre tett.

10.)

A Magyarországi Középkori Latinság Szótára eddig napvilágot látott öt kötetében mintegy 12.000 önálló szócikk jelent meg, ezek a kb. hetven év során összegyűjtött alapvető forrásanyagon és az 1930-as években kialakított forráskánnon alapultak. Az értekezés kibővítette a forráskánont, nagy számú újonnan megjelent szöveg feldolgozásával az eddigi önálló szócikkek számát mintegy ezerrel, a magyar jelentések számát kb. ugyanennyivel, az alacsony adatoltságú szavak dokumentációját mintegy 3.500 önálló forrásadattal gyarapította.